

כולה, ומאי שנא מתנה, שנתן כולה?

פירש יהודה בן נקוסא לפני רבי: זה, הנותן, פירש בדבריו שנותן את הכל, וזה, המוכר, לא פירש שמוכר הכל.

ותמהה הגמרא על דבריו: האי, וכי שנינו במשנה זה פירש וזה לא פירש?

והרי במשנה, זה לא פירש, וזה לא פירש, הוא! שהרי סתם התנא את דבריו, ושנה את שניהם באותו לשון.

אלא, מבארת הגמרא, שכך הוא החילוק: זה, הנותן, שדרכו ליתן בעין יפה, אם היה רוצה לשייר לעצמו, היה לו לפרש את שירותו, וכיון שלא שייר בפירושו, הפסיד. וזה, המוכר, שאינו מוכר בעין יפה, אלא מוכר מתוך דחק, לא היה לו לפרש שמשיר לעצמו את הדברים שאינם בכלל השדה, ולכן לא הפסיד כשלא פירש בדבריו שאינו מוכרם.⁽⁸⁾

ומביאה הגמרא מעשה בההוא גברא דאמר לחו, ציוה לבני ביתו לתת לחברו מתנה, וכך אמר: הבו ליה לפלניא, ביתא דמחזיק מאה

האחין שחלקו ביניהם את השדה שירשו מאביהם — זכו בשדה, זכו בכולה, כיון שכך התחלקו ביניהם, שכל אחד מסתלק לגמרי מחלקו של אחיו.⁽⁵⁾

המחזיק בנכסי חגר, שמת ואין לו יורשים, והיא הפקר — הרי אם החזיק בשדה, החזיק בכולה.⁽⁶⁾

המקדיש את השדה — הקדיש את כולה, כל מה שבתוכה, כיון שבעין יפה הוא מקדיש.

רבי שמעון חולק ואומר: המקדיש את השדה — לא הקדיש עמה את שאר הדברים שאינם נמכרים עמה. כי המקדיש שדה אינו מקדיש יותר ממה שהמוכר מוכר, (7) אלא רק הקדיש עמה את החרוב המורכב ואת פדן השקמה [אף על פי שאינם נמכרים עמה], מהטעם שיתבאר בגמרא,

גמרא:

ודנה הגמרא בחילוק ששנינו במשנה בין מכר ומתנה: מאי שנא מכר, שלא מכר

6. על אף שהחרוב והסדן נחשבים כשדה אחרת, אין כאן חסרון, כיון שאין הם חלוקים במיצר ביניהם, ולכן באופן שכזה, אם עשה קנין בשדה אחד זה מועיל לו לקנות גם את השדה השניה. רשב"ם

7. לפי הרשב"ם, אך רש"י בערכין יד א מבאר אחרת.

8. הר"ח מבאר אחרת, שהקונה, המשלם דמים, אינו מתבייש לדרוש מן המוכר שיפרש בדבריו

מעות או תבואה תלושה. וטעם החלוק בין מכירה להקדש, הוא, שבמכירה הוא מוכר רק את הדברים שנכללים בשם שדה, אבל בהקדש הוא מקדיש בעין יפה יותר מדאי, גם את כל מה שבתוך השדה, אף על פי שאינו נכלל בכלל שדה. רשב"ם

5. ולענין הדרך, אם אחד האחים קיבל חלק פנימי מהשדה ואין לו מעבר דרך החלק החיצוני, יש לו זכות לטעון שהוא זכאי להשתמש בה כדרך שהשתמש אביו מורישו, וצריך האח השני להעמיד לו דרך. רשב"ם